

Anonimizuota versija

Vertimas

C-606/20–1

Byla C-606/20

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2020 m. lapkričio 17 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landgericht Düsseldorf (Diuseldorfo apygardos teismas, Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. lapkričio 9 d.

Ieškovas ir apeliantas:

EZ

Atsakovė ir kita apeliacinio proceso šalis:

IBERIA Lineas Aereas de Espana, Sociedad Unipersonal

I.

<...>

***Landgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo apygardos teismas)**

Nutartis

byloje

EZ, <...>

ieškovas ir apeliantas,

<...>

prieš

IBERIA Lineas Aereas de Espana, Sociedad Unipersonal, <...> Madridas, Ispanija,

atsakovę ir kitą apeliacinio proceso šalį,

<...>

Landgericht Düsseldorf (Diuseldorfo apygardos teismas) 22-oji civilinių bylų kolegija

2020 m. spalio 23 d. posėdyje

<...>

nutarė: (orig. p. 2)

Sustabdyti bylos nagrinėjimą.

Pagal SESV 267 straipsnio pirmos pastraipos b punktą ir trečią pastraipą pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį klausimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo:

Ar 1999 m. gegužės 28 d. Monrealyje sudarytos Konvencijos dėl tam tikrų tarptautinio vežimo oru taisyklių suvienodinimo, kurią Europos bendrija pasirašė 1999 m. gruodžio 9 d. ir kuri jos vardu buvo patvirtinta 2001 m. balandžio 5 d. Tarybos sprendimu 2001/539/EB ir įsigaliojo 2004 m. birželio 28 d., 20 straipsnio pirmas sakinytis turi būti aiškinamas taip, kad vežėjas pagal Monrealio konvencijos 17 straipsnio 2 dalį visiškai arba iš dalies atleidžiamas nuo atsakomybės už žalą dėl prarasto bagažo, jei keleivis naujus ar naujiems prilygstančius elektroninius įrenginius, kaip antai kompaktinį fotoaparata, planšetę (*IPad*) ir belaides ausines, gabena registruotame, o ne rankiniame bagaže nepranešęs apie tai vežėjui, nors keleivis būtų turėjęs pagrįstą galimybę vežti šiuos elektroninius įrenginius rankiniame bagaže?

Motyvai

I.

Ieškovas <...> EZ prašo priteisti iš atsakovės – oro transporto bendrovės *IBERIA Lineas Aereas de Espana, S.A., Operadora, Sociedad Unipersonal* – atlyginti žalą dėl prarasto bagažo pagal Monrealio konvenciją (MK).

Ieškovas rezervavo bilietą į atsakovės 2018 m. gruodžio 29 d. vykdytą skrydį iš Diuseldorfo į Panama Sitį per Madridą <...>. Kelionės pradžioje ieškovas Diuseldorfo oro uoste registravo kelioninį krepšį. Rankinio bagažo jis su savimi nesivežė. Registruotame bagaže, be drabužių ir kt., buvo toliau nurodyti daiktai: **(orig. p. 3)**

- *Cybershot* kompaktinis fotoaparatas, gamintojas – *Sony*, modelis – *DSX-RX 100 II*, tikroji vertė – 674,10 €, įsigytas 2008 m. vasarą,
- planšetė, gamintojas – *Apple*, modelis – *IPad, Cellular 128 GB* atminties talpa, spalva – pilka, tikroji vertė – 512,10 €, įsigyta 2018 m. birželį,
- belaidės ausinės, gamintojas – *Beats by Dr. Dre*, spalva – matinė juoda, tikroji vertė – 314,91 €, įsigytos 2018 m. spalį.

Ieškovui nebuvo jokių kliūčių vežtis minėtus daiktus rankiniame bagaže. Tačiau jis to nedarė, nes anksčiau tokius daiktus visada gabendavo registruotame bagaže ir iki šiol bagažas dar niekada nebuvo prarastas.

Bendra kelioninio krepšio turinio (drabužiai, fotoaparatas, planšetė ir ausinės) vertė buvo 2.268,10 €. Ieškovas reikalauja šios žalos atlyginimo neviršijant 1 288 specialiųjų skolinimosi teisių atsakomybės ribų pagal Monrealio konvencijos (MK) 22 straipsnio 2 dalį, o tai atitinka 1 383,00 € sumą.

Apylinkės teismas priteisė atlyginti tik 720,47 € dydžio žalą dėl prarasto bagažo, o reikalavimus, susijusius su kompaktiniu fotoaparatu, *IPad* ir belaidėmis ausinėmis, 2020 m. sausio 24 d. paskelbtu sprendimu <...> atmetė.

Motyvuodamas sprendimą teismas nurodė, kad pagal Monrealio konvencijos 20 straipsnio pirmą sakinį ieškovui tenka 100 % kaltės, todėl reikalavimai atlyginti žalą dėl prarasto bagažo atmetami. Minėti daiktai (fotoaparatas, planšetė, ausinės), būdami beveik nauji ir turintys nemenką vertę, laikomi „vertingais daiktais“. Šiuolaikiniame masiniame oro transporte keleivis visada turi tikėtis, kad bagažas bus prarastas, todėl tokie vertingi daiktai visada turi būti gabenami rankiniame bagaže.

Dėl 2020 m. sausio 24 d. pirmosios instancijos teismo sprendimo, kuris ieškovui buvo įteiktas 2020 m. vasario 5 d., šis <...> nustatyta forma ir terminais pateikė apeliacinį skundą ir jį (**orig. p. 4**) <...> (procesinės detalės) nustatyta forma ir terminais pagrindė.

Ieškovas apeliaciniame procese teigia, kad apylinkės teismas klaidingai aiškino Monrealio konvencijos (MK) 20 straipsnio pirmo sakinio nuostatą. Ši turi būti aiškinama atsižvelgiant į Monrealio konvencijos tikslą – vartotojų interesų apsaugą ir reikiamos interesų pusiausvyros sukūrimą. Elektroniniai įrenginiai, kaip antai kompaktiniai fotoaparatai, planšetės ir ausinės, šiais laikais nebėra laikomi „vertingais daiktais“, o tėra „kasdieniai daiktai“, naudojami kasdien, neturintys ypatingos vertės ir, be to, dažnai tarnaujantys tik trumpą ar vidutinį naudojimo laikotarpį. Taigi tokie elektroniniai įrenginiai turi būti vertinami taip pat kaip drabužiai, akiniai nuo saulės arba kiti panašūs daiktai, kurie taip pat gali būti gabenami registruotame bagaže.

Taigi apeliacinėje instancijoje ieškovas prašo pakeisti 2020 m. sausio 24 d. pirmojoje instancijoje priimtą sprendimą ir priteisti jam už minėtus daiktus papildomą 662,53 € dydžio žalos atlyginimą.

II.

Atsakovė apeliacinėje instancijoje prašo apeliacinį skundą atmesti. Ji prašo palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą.

Ar ieškovo apeliacinis skundas bus patenkintas, iš esmės priklauso nuo atsakymo į pirmiau pateiktą prejudicinį klausimą.

Konkrečiai:

1.

Kalbant apie oro vežėjų atsakomybę už keleivių ir jų bagažo vežimą (**orig. p. 5**) oru, Reglamentu (EB) Nr. 2027/97 Europos Sąjungos teritorijoje įgyvendinamos atitinkamos Monrealio konvencijos nuostatos. Iš šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies išplaukia, kad Sąjungos oro vežėjų atsakomybę, susijusią su keleiviais ir jų bagažu, reglamentuoja atitinkamos Monrealio konvencijos (MK) nuostatos. Monrealio konvenciją (MK) Europos Bendrija pasirašė 1999 m. gruodžio 9 d., o 2001 m. balandžio 5 d. jos vardu ją patvirtino Europos Sąjungos Taryba. Europos Sąjungoje ši konvencija įsigaliojo 2004 m. birželio 28 d. Nuo tos dienos Monrealio konvencija yra sudedamoji Sąjungos teisės sistemos dalis, todėl Teisingumo Teismas yra kompetentingas priimti prejudicinį sprendimą dėl jos išaiškinimo (žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *GN / ZU*, C-532/18, EU:C:2019:1127, 29 ir paskesnį punktus).

2.

Neginčijama, kad remiantis Monrealio konvencijos 17 straipsnio 2 dalimi ieškovas turi teisę reikalauti iš atsakovės, kaip oro vežėjos, atlyginti žalą dėl prarasto bagažo po to, kai 2018 m. gruodžio 29 d. bagažas buvo įregistruotas Diuseldorfo oro uoste. Vienintelis ginčas tarp šalių susijęs su tuo, ar remiantis Monrealio konvencijos 20 straipsnio pirmu sakiniu ieškovui tenka 100 % kaltės, nes jis kompaktinį fotoaparata, *IPad* ir ausines, kurie buvo prarastame lagamine, gabeno ne rankiniame, o registruotame bagaže.

Remiantis Monrealio konvencijos 20 straipsnio pirmu sakiniu vežėjas visiškai arba dalinai atleidžiamas nuo atsakomybės dėl prarasto bagažo, jei ir tiek, kiek įrodo, kad žalą lėmė ar prisidėjo prie jos atsiradimo asmens, reikalaujančio kompensacijos, neatsargumas ar neteisėtas veikimas arba neveikimas.

Taigi šioje byloje svarbu, ką reiškia Monrealio konvencijos sąlyga, kad tam, jog būtų atleista nuo atsakomybės dėl keleivio kaltės, „žalos priežastis turėjo būti arba ją turėjo lemti [jo] neatsargumas ar neteisėtas veikimas arba neveikimas“. (**orig. p. 6**)

4

Monrealio konvencijoje vartojamos sąvokos turi būti aiškinamos vienodai ir autonomiškai, todėl aiškinant šias sąvokas reikia atsižvelgti ne į skirtingas reikšmes, kurias jos gali turėti Sąjungos valstybių narių teisinėse sistemose, bet į Sąjungai privalomas bendrosios tarptautinės teisės aiškinimo taisykles. Šiuo klausimu 1969 m. gegužės 23 d. Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės, kuria kodifikuojama Sąjungai privaloma bendroji tarptautinė teisė, 31 straipsnyje nustatyta, kad sutartis turi būti aiškinama laikantis geros valios principų, atsižvelgiant į joje vartojamų sąvokų įprastą reikšmę sutarties kontekste, taip pat į sutarties dalyką ir jos tikslą (žr. 2018 m. balandžio 12 d. Sprendimo *GN / ZU*, C-532/18, EU:C:2019:1127, 31 ir paskesnį punktus).

Remiantis Monrealio konvencijos preambulės trečia pastraipa valstybės, šios konvencijos šalys, suprasdamos „būtinybę užtikrinti tarptautinio vežimo oru vartotojų interesų apsaugą ir teisingos kompensacijos, paremtos restitucijos principu, būtinybę“, nusprendė nustatyti oro vežėjų atsakomybės be kaltės sistemą. Vis dėlto tokia atsakomybės be kaltės sistema reiškia, kaip matyti iš Monrealio konvencijos preambulės penktos pastraipos, kad turi būti išlaikyta „reikiama interesų pusiausvyra“, ypač kiek tai susiję su oro vežėjų ir keleivių interesais (žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *GN / ZU*, C-532/18, EU:C:2019:1127, 36 punktą).

Monrealio konvencijoje, siekiant išlaikyti tokią pusiausvyrą, tam tikrais atvejais numatytas vežėjo atleidimas nuo atsakomybės. Iš tiesų šios konvencijos 20 straipsnio pirmame sakinyje numatyta, kad jeigu vežėjas įrodo, kad žalos priežastis buvo arba ją lėmė keleivio neatsargumas, kitas neteisėtas veikimas arba neveikimas, vežėjas visiškai ar iš dalies atleidžiamas nuo atsakomybės šiam keleiviui. Šios ribos leidžia, kad žala keleiviams būtų atlyginta paprastai ir greitai, o kartu oro vežėjams nėra numatyta labai sunki, sunkiai nustatytina ir apskaičiuotina žalos atlyginimo našta, kuri galėtų sudaryti kliūčių ar net visiškai sustabdyti jų ekonominę veiklą (žr. minėto Sprendimo *GN / ZU* 39 ir paskesnį punktus). **(orig. p. 7)**

Taigi Monrealio konvencijos 20 straipsnio pirmame sakinyje numatyta oro vežėjo atleidimo nuo atsakomybės sąlyga, pagal kurią „žalos priežastis buvo arba ją lėmė keleivio neatsargumas, kitas neteisėtas veikimas arba neveikimas“, turi būti aiškinama pagal įprastą žodžių reikšmę, reglamento sistemą ir atsižvelgiant į Monrealio konvencijos tikslą ir paskirtį, o būtent, aukštą vartotojų interesų apsaugos lygį užtikrinimą ir kartu „reikiamos interesų pusiausvyros“ tarp keleivių ir oro transporto bendrovių nustatymą.

Atrodo, kad įprasta reikšme suprantamos bent jau dėl keleivio neatsargumo sukeltos žalos praradus bagažą prielaida yra rinkoje taikomo objektyvaus reikalavimo veikti rūpestingai nepaisymas.

Vokietijos nacionalinėje jurisprudencijoje ir vokiškoje doktrinoje pateikiama nuomonė, kad šiandieninio masinio transporto sąlygomis keliautojas nuolat turi tikėtis, kad registruotas bagažas gali būti prarastas, todėl iš esmės rūpestingumas

tvarkant savo reikalus šiurkščiai pažeidžiamas pagal Monrealio konvencijos 20 straipsnio pirmą sakinį, kai vertingi daiktai gabenami registruotame, o ne rankiniame bagaže <...>. Todėl, pavyzdžiui, Vokietijos jurisprudencijoje keleivis buvo pripažintas dalinai kaltu, kai jis registruotame bagaže gabeno vertingą kameros įrangą <...>, nors jam buvo pagrįstai įmanoma ją gabenti rankiniame bagaže, ir vėliau registruotas bagažas buvo prarastas.

Kolegijai problemų nekelia bylos aplinkybės, kai keleivis registruotame, o ne rankiniame bagaže gabena klasikines vertybes, kaip antai grynuosius pinigus, vertybinius popierius, aukso papuošalus ir t. t. (**orig. p. 8**). Tai visuomet turėtų būti vertinama kaip didelė keleivio kaltė, dėl kurios vežėjas iš dalies arba visiškai atleidžiamas nuo atsakomybės <...>. Tačiau, kiek tai susiję su elektroninių įrenginių gabenimu, kaip šiuo atveju, dalinės kaltės klausimas turi būti nagrinėjamas išsamiau.

Daug elektroninių įrenginių, kaip antai išmanieji telefonai, planšetės, nešiojamieji kompiuteriai, kompaktiniai fotoaparatai ir t. t., pastaraisiais metais daugeliui gyventojų tapo „kasdieniais daiktais“ ir plačiai paplito. Elektroninių įrenginių kainos pastaraisiais dešimtmečiais, nepaisant nuolatinio technikos tobulėjimo, nuolat mažėjo. Daug žmonių šiuos elektrinius įrenginius naudoja beveik kasdien. Nors kai kurių naujų atitinkamų prietaisų kainos, kaip matyti ir iš nagrinėjamos bylos, siekia iki 1 000,00 €, jų naudojimo trukmė ir tarnavimo laikas dažnai yra riboti ir jie greitai praranda savo vertę naudotų prekių rinkoje. Taigi didelė gyventojų dalis tokių elektroninių įrenginių nelaiko klasikiniiais vertingais daiktais. Tuo remiantis būtų galima manyti, kad ieškovo veiksmuose (fotoaparato, planšetės ir ausinių laikymas registruotame bagaže) neįžvelgiama dalinės kaltės ir jam turi būti priteistas visos žalos, patirtos dėl prarastų daiktų, atlyginimas.

Kita vertus, būtent beveik nauji elektroniniai įrenginiai, kaip matyti nagrinėjamoje byloje, turi nemažą vertę. Elektroniniai įrenginiai, kaip antai išmanieji telefonai, kompaktiniai fotoaparatai, planšetės ir ausinės, dažnai yra nedideli ir patogūs nešiotis, todėl paprastai keleivis gali juos nesunkiai gabenti rankiniame bagaže. Be to, tiesa, kad šiuolaikiniame masiniame oro transporte bagažas reguliariai prarandamas, todėl keleivis iš esmės visada turi to tikėtis. Tam, kad šiuo atveju būtų nustatyta reikiama keleivio, kuris taip pat naudojasi šiuolaikinio masinio oro transporto privalumais, ir oro transporto bendrovių interesų pusiausvyra, galima būtų laikyti pagrįsta, kad keleivis tokius daiktus visada gabentų rankiniame bagaže, siekiant išvengti, kad (**orig. p. 9**) iš oro transporto bendrovių būtų reikalaujama didelių piniginių kompensacijų dėl prarasto bagažo.

Kiek žinoma, šio klausimo Teisingumo Teismas kol kas nėra išaiškinęs ir taip pat neįmanoma vienareikšmiškai nustatyti, kaip jį teisingai spręsti, todėl remiantis SESV 267 straipsnio pirmos pastraipos b punktu ir trečia pastraipa dėl šio klausimo Teisingumo Teismui turi būti pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą

III.

Kadangi Europos Teisingumo Teismui teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, byla turi būti sustabdyta pagal analogiją taikant ZPO 148 straipsnį.

<...>

DARBINIS VERTINIMAS